

Η ΠΟΙΝΗ ΤΟΥ ΘΑΝΑΤΟΥ

Στις 15 Νοεμβρίου 1928 είχα κάνει στον Σύλλογο των Ἑλληνίδων Ἐπιστημόνων μιὰ διάλεξη με τὸ θέμα αὐτό. Ἦταν τότε ἐπίκαιρο γιατί εἶχε γίνει πλατεία συζήτηση γιὰ τὴν κατάργηση τῆς θανατικῆς ποινῆς στὸ Γερμανικὸ Reichstag με εὐκαιρία τῆς ψηφίσεως τοῦ νέου Ποινικοῦ Νόμου, καὶ ἡ συζήτηση αὐτὴ εἶχε καταλήξει στὸ νὰ διατηρηθεῖ ἡ ποινὴ τοῦ θανάτου στὴ Γερμανία.

Τῆς διαλέξεώς μου ἐκείνη δὲν τὴν δημοσίευσα τότε, μὰ σήμερα πάλι τὸ ζήτημα ἀνακινήθηκε στὴν Ἀγγλία ἔπου τὰ γυναικεῖα ἰδίως σωματεῖα ζητοῦν νὰ καταργήσουν τὴν ποινὴ τοῦ θανάτου. Τὰ διεθνή σωματεῖα περιλαμβάνουν τὴν κατάργηση στὸ πρόγραμμά τους. Στὴν Ἑλλάδα ἐπίσης τὸ ζήτημα ἐγινε ἐπίκαιρο ὕστερα ἀπὸ τὸ τελευταῖο κίνημα καὶ οἱ γυναικεῖοι σύλλογοι καὶ ἐδῶ θέλουν στὰ θέματα τῆς κοινῆς δράσεως τὼν νὰ συμπεριλάβουν κι' αὐτό.

Ἔτσι ἀποφάσισα νὰ θγάλω ἀπὸ τὸ συρτάρι τὴν παλιὰ μου αὐτὴ μελέτη καὶ νὰ τὴν δημοσιεύσω ἐδῶ, ἀρχίζοντας πρῶτα ἀπὸ τὰ ἐπιχειρήματα ὑπὲρ καὶ κατὰ τῆς θανατικῆς ποινῆς γιὰ νὰ καταλήξω σὲ μιὰ ἱστορικὴ ἀνασκόπηση τῆς ἐφαρμογῆς τῆς στὰ ἄλλα Κράτη καὶ ἰδίως στὴν Ἑλλάδα.

* *

Εἶναι γνωστὸ ὅτι κατὰ τὸν μεσαῖωνα ἡ θανατικὴ ποινὴ δὲν ἦταν ὅπως σήμερα «ἡ ἐσχάτη τῶν ποινῶν» ἀλλὰ, τὸναντίον μιὰ ἀπὸ τίς ἡπιώτερες. Ἀλήθειαις ὑπῆρχαν τόσο πολλὰ ὄργανα βασάνων, οἱ φυλακῆς ἦταν σκοτεινὰ ὑγρά ὑπόγεια, ἔπου ὁ φυλακισμένος

ἔμενε δεμένος ἀπὸ χέρια καὶ πόδια στὸν τοῖχο, ὡστὶ ἡ ποινὴ τοῦ θανάτου ἦταν μάλλον ἐπιείκεια. Ἐξ ἄλλου εἶναι γνωστὸ ὅτι ἡ θανατικὴ ποινὴ δὲν ἐπεβάλλετο μόνον στὰ κακουργήματα ἀλλὰ καὶ στὰ πταίσματα ἀκόμη.

Πρῶτος ὁ Βενκαρίας με τὸ ἔργο του dei delitti e delle pene τὸ 1764 ἐξεστράτευσεν κατὰ τῶν βαρβάρων ποινῶν καὶ κατὰ τῆς ποινῆς τοῦ θανάτου. Τὸ βιβλίον αὐτὸ ἐγινε ἀφορμὴ νὰ καταργηθεῖ ἡ ποινὴ τοῦ θανάτου στὴν Τοσκάνα τὸ 1780 καὶ νὰ μετριασοῦν τὰ βασανιστήρια σὲ πολλὰ Ἰταλικά κράτιδια.

Ἐκτοτε, δηλ. ἐπὶ 2 αἰῶνες τὸ ζήτημα τῆς καταργήσεως τῆς θανατικῆς ποινῆς ἀπασχόλησε τοὺς ποινικολόγους καὶ κοινωνιολόγους ὅλου τοῦ κόσμου, καὶ σήμερα ἀκόμη δὲν ἔπαψε νὰ εἶναι ἐπίκαιρο.

Ἐν τούτοις ἀπὸ τὸ 1780 ἕως σήμερα βρέθηκαν πάντοτε ὁπαδοὶ τῆς θανατικῆς ποινῆς με ἐπιχειρήματα σοβαρὰ γιὰ τὴ διατήρησή της ποὺ κατώρθωσαν νὰ ἔχουν με τὸ μέρος τους τὴν κοινὴ γνώμη ὡστε καὶ σήμερα ἀκόμη νὰ διατηρηθεῖ σὲ ὅλον τὸν κόσμο ἡ θανατικὴ ποινὴ.

* *

Τὰ ἐπιχειρήματα αὐτὰ εἶναι κυρίως τρεῖς :

1) Τὸ πρῶτο εἶναι ὅτι ἡ ποινὴ αὐτὴ εἶναι δίκαια. Ἰδίως ἂν κρίνομε τὴν ποινὴ με τίς φιλοσοφικὰς θεωρίας τῆς ἀνταποδόσεως τοῦ Kant καὶ τοῦ Hegel τότε μάλιστα μποροῦμε νὰ φθάσωμε καὶ στὴν ἀρχὴ τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης : «Ἐἰ τις ἐν μαχαίρᾳ ἀποκτενεῖ, δεῖ αὐτὸν ἐν μαχαίρᾳ ἀποκτανθῆναι». Ἐκεῖνοι ποὺ δὲν παραδέχονται τὴν θεωρίαν τῆς ἀνταποδόσεως ἰσχυρίζονται ὅτι ἡ Πολιτεία ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ διαθέσῃ τὴν ζωὴ τῶν πολιτῶν της πρὸς χάριν τοῦ κοινωνικοῦ βίου τῶν ὅσων ἔτσι προστατεύει ἀπὸ κάθε προσβολῆς. Ἐφ' ὅσον ἀναγνωρίζομε στὴν Πολιτεία τὸ δικαίωμα νὰ θυσιάζει τοὺς καλλίτεροους πολίτες της σὲ καιρὸ πολέμου, πόσο μάλλον ἢ ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ θανατώσῃ τὸν ἐγκληματία ὃ ὁποῖος πρῶτος προσέβαλλε τὴν κοινωνικὴ τάξιν.

Ἐπίσης τὸ ἐπιχείρημα ὅτι ἡ θανατικὴ ποινὴ εἶναι ἀνεπανόρθωτη, οἱ ὁπαδοὶ τῆς τὸ καταρρίπτουν με τὸν ἰσχυρισμὸ ὅτι οἱ δικαστικὰς πλάνες συμβαίνουν σπανίως καὶ ὅτι εἶναι προτιμώτερο νὰ θανατωθεῖ κάποτε καὶ ἕνας ἀθῶος παρά νὰ στερηθεῖ ἡ κοινωνία τοῦ μέσου νὰ ἀπαλλαγεῖ **δριστικὰ** ἀπὸ τόσα νακὰ στοιχεῖα. Ἰσχυρίζονται μάλιστα ὅτι εἶναι τὸ ἴδιο νὰ ποῦμε ὅτι πρέπει νὰ καταργηθῇ ἡ θανατικὴ ποινὴ, ἐπειδὴ κάποτε συμβαίνουν καὶ δικαστικὰς πλάνες, ὅταν νὰ ποῦμε ὅτι πρέπει νὰ καταργηθοῦν τὰ αὐτοκίνητα ἐπειδὴ κάποτε συμβαίνουν δυστυχήματα.

2) Τὸ δεῦτερο ἐπιχείρημα εἶναι ὅτι ἡ θανατικὴ ποινὴ εἶναι σκόπιμος. Εἶναι τὸ καλλίτερο μέσον γιὰ τὴν ἐξοφλίση τῆς ἐνόμου τάξεως. Με τὸν θάνατο τοῦ ἐγκληματία ἀπαλλάσσεται ἡ κοινωνία **δριστικὰ** ἀπὸ ἕνα βλαβερὸ στοιχεῖο. Καὶ φυσικὰ αὐτὴ ἡ δρι-

στική απαλλαγή δὲν ἐπιτυγχάνεται μὲ τὰ ἰσόδια δεσμά. Καὶ ναὶ μὲν ὑπάρχει ἡ θεωρία τῆς βελτιώσεως δηλ. ὅτι μὲ τὴν ποινὴν ἐπιδιώκεται ἡ βελτίωση, ὅχι ἡ τιμωρία τοῦ κακοῦργου, ἀλλὰ, ἰσχυρίζονται οἱ ὀπαδοὶ τῆς ποινῆς τοῦ θανάτου, ὑπάρχουν καὶ ἐγκληματίες ἐντελῶς ἀνεπίδεκτοι βελτιώσεως καὶ αὐτοὶ πρέπει νὰ θανατώνονται.

3) Τὸ τρίτο καὶ κυριώτερο ἐπιχείρημα ὑπὲρ τῆς ποινῆς εἶναι ἡ θεωρία τοῦ ἐκφοβισμοῦ.

Τὸ γεγονός δηλ. ὅτι ὑπάρχει ἡ θανατικὴ ποινὴ ἐπιδρᾷ ἐκφοβιστικῶς στοὺς μέλλοντες ἐγκληματίες. Ἡ ἰδέα ὅτι μπορεῖ νὰ καταδικασθεῖ εἰς θάνατον θὰ ἀποτρέψει τὸν κακοῦργο ἀπὸ τοῦ νὰ διαπράξει τὸ ἐγκλημα. Γι' αὐτὸ τὸν λόγο ἐγίνονταν καὶ ἄλλοτε καὶ ἐσχάτως ἀκόμα οἱ ἐκτελέσεις τῶν καταδίκων δημοσίᾳ. Σὲ μιὰ πλατεία τῆς πόλεως ἐστήσαν τὴν ἀπαισία καρμανιόλα καὶ τὸ πλῆθος ἐμαζεύονταν γύρω καὶ ἐδῶλε τὸ θέαμα τῆς κατατομῆσεως.

Σήμερα οἱ ἐκτελέσεις γίνονται σχεδὸν πάντοτε σὲ κλειστὸ χῆρο π. χ. στὴν αὐλὴ μιᾶς φυλακῆς ἢ ἐνὸς στρατιῶνος. Ἐν τούτοις ὅμως κἀντοτε ὑπάρχουν δημοσιογράφοι πρόθυμοι νὰ περιγράψουν ἐλες τίς λεπτομέρειες στὴν β' ἐκδοσὴ τοῦ φύλλου των.

Τελευταίως ὅμως εἶχαμε καὶ μερικὲς ἐκτελέσεις δημοσίως ὅπως τὸν τουφεκισμὸ τοῦ Μπασιάκου στὰ 1926 ποὺ ἐγίνε ἀφορμὴ νὰ θρεθοῦν 40.000 ἄνθρωποι ποὺ νὰ ἐκδράμουν ἐπίτηδες στὴ Μαλακάσα γιὰ νὰ παρακολουθήσουν τίς τελευταῖες στιγμὰς ἐνὸς ἀνθρώπου ἔστω καὶ ἂν αὐτὸς ἦταν κακοῦργος.

Ἐνα ἄλλο σπουδαιότατο ἐπιχείρημα, ποὺ ὅμως δὲν μπορεῖ νὰ ἔχει τὴν θέσιν του σὲ μιὰ ἐπιστημονικὴ συζήτησιν εἶναι ἐκεῖνο ποὺ ἀναφέρουν συνήθως οἱ πρακτικοὶ ἄνθρωποι : «Ὅτι, δηλ. ἡ συντήρησις καὶ ἡ διατροφή τοῦ καταδίκου στὴ φυλακὴ ἀπαιτεῖ δαπάνες καὶ ἀπὸ τὰ ἐξοδα αὐτὰ ἀπαλλάσσεται τὸ κράτος ὅταν ἀπαλλαγῆ ἀπὸ τὸν κατάδικον. Τὸ ἴδιον χρηματικὸ ποσὸ θὰ μπορούσε νὰ διατεθεῖ π. χ. γιὰ τὴν ἐκπαίδευσιν ἐνὸς χρησίμου μέλους τῆς κοινωνίας.

* *

Τὰ πάρα πάνω ἐπιχειρήματα εἶναι σοβαρὰ ἀλλὰ πῶς σοβαρὰ ἀκόμη εἶναι τὰ ἐπιχειρήματα κατὰ τῆς θανατικῆς ποινῆς.

Τὸ πρῶτο ἐπιχείρημα, ὅτι δηλ. ἡ θανατικὴ ποινὴ εἶναι **δικαία** καὶ ὅτι τὸ Κράτος ἔχει δικαίωμα νὰ θανατώνει τοὺς κακοῦργους τοῦ ἐφ' ὅσον θυσιάζει στὸν πόλεμον χιλιάδες ἀπὸ τοὺς καλλιτέρους τοῦ πολιτείας εἶναι ἀρκετὰ σαθρὰ.

Τὸ Κράτος μπορεῖ σὲ μιὰ ἐκτατὴ ἀνάγκη ἐθνικῆς ἀμύνης, νὰ ἀποφασίσει νὰ δεχθεῖ ὡς ἀναπόφευκτη θυσία τὴν ζωὴν τῶν πολιτῶν του, ἢ ὅποια ἐν τούτοις δὲν τοῦ προσφέρεται μὲ βεβαιότητα, ἀλλὰ μὲ τὴν πιθανότητα ὅτι αὐτὴ ἀκριβῶς θὰ διαφύγει τὸν θάνατον. Ἐν τούτοις ὅμως τὸ ἴδιον Κράτος δὲν μπορεῖ νὰ φθάσει στὸ σημεῖον νὰ ἀξιοῖ ὅτι ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ κρίνει ἂν μιὰ ὀρισμένη ζωὴ εἶναι ἀξία νὰ ἐξακολουθεῖ νὰ ὑπάρχει ἢ ὄχι. Τὸ δικαίωμα αὐτὸ δὲν τὸ ἔχει κανένας ἄνθρωπος γιὰ τὴν ζωὴν τοῦ ἄλλου, οὔτε κἀν γιὰ τὴν δικήν του. Τὸ Κράτος ὅταν θανατώνει κατέρχεται στὸ ἴδιον τὸ ἐπίπεδον τοῦ δολοφόνου καὶ αὐτὸ εἶναι

ἐξευτελιστικὸ γιὰ τὸ κύρος τοῦ Κράτους. «Νὰ παύσωμε νὰ θανατώνομε ; Οἱ κ. δολοφόνου ἀς ἀρχίσουν πρῶτοι» ἔλεγε ὁ Bismarck, μὰ αὐτὸ δίνει ἀμέσως τὴν ἐντύπωσιν, ὅταν νὰ θρῖσκωνται δυὸ ἰσόπαλοι στὴ πάλη ἀπάνω καὶ δὲν ἀποφασίζουσι ποῖος θὰ παύσει πρῶτος. Τὸ κράτος πρέπει ἐν τούτοις νὰ στέκεται φιλόξενα ἀπὸ τὸν ἐγκληματίαν καὶ νὰ μὴν καταφεύγει καὶ στὰ μέσα ποὺ θεωρεῖ ἀξία τιμωρίας στοὺς νόμους του.

Τὶ ἔκανε λοιπὸν ἐναντίον τῆς κοινωνίας ὁ ἐγκληματίας ; ἐφόνευσε. Καὶ ἡ κοινωνία τί κάνει ; τὸν φονεῖ. Καὶ δὲν τοῦ ἀνταποδίδει τὰ ἴσα ὅπως λέν οἱ ὀπαδοὶ τοῦ jus talionis γιατί αὐτὸς βίαν ἐφόνευσε ἦταν νόκτα, τὸ θῦμα του ἦταν ἀπροετοίμαστο καὶ ὡς τὴν τελευταία στιγμὴν ἤλπιζε ὅτι θὰ σωθεῖ. Ἐνῶ ὁ κατὰδικος φονεύεται τὴν ἡμέραν καὶ ὑπάρχουν γύρω οἱ συγγενεῖς του καὶ ἀκούει τοὺς θρήνους των, καὶ ἕνας παπᾶς ποὺ ψάλλει τὴν νεκρώσιμον ἀκολουθίαν του καὶ τὸ μεγαλειότερον μαρτύριον εἶναι ὅτι ἔχει τὴν ἀπόλυτον βεβαιότητα ὅτι θὰ πεθάνει, ὅτι δὲν ὑπάρχει καμία σωτηρία. Ὁ Ντοστογιέβσκι στὸν «**Ἠλίθιο**» του περιγράφει θαυμαστὰ αὐτὴ τὴν ἀγωνίαν : «Σὲ μιὰ ὥραν, σὲ ἕνα τέταρτον, σὲ ἕνα λεπτὸν δὲν θὰ εἶμαι πιά ἄνθρωπος».

Ὡστε ἡ Πολιτεία ὄχι μόνον κατέρχεται στὸ ἐπίπεδον τοῦ ἐγκληματίαν καὶ στὴν ἐντολή «οὐ φονεύσης» κάνει μιὰ ἐξαιρέσιν γιὰ τὸν ἑαυτὸ τῆς, ἀλλὰ ἐπὶ πλέον καταργεῖ τὰ σωματικὰ βασανιστήρια καὶ διατηρεῖ τὰ ψυχικὰ ποὺ εἶναι χειρότερα. Καὶ τὸ μεγαλειότερον ἐγκλημα τῆς Πολιτείας εἶναι ὅτι μὲ τὴν θανάτωσιν τοῦ καταδίκου τοῦ κλείνει κάθε πιθανότητα νὰ βελτιωθεῖ.

Τὸ κυριώτερον ἐπιχείρημα ἐναντίον τῆς θανατικῆς ποινῆς εἶναι ὅτι αὐτὴ εἶναι **ἀνεπανόρθωτη**. Οἱ δικαστὲς εἶναι καὶ αὐτοὶ ἄνθρωποι καὶ μποροῦν νὰ κάμουν σφάλματα, ὥστε δὲν ἀποκλείεται ἡ περίπτωση τῆς διταστικῆς πλάνης καὶ μπορεῖ νὰ καταδικασθεῖ καὶ ἕνας ἀθῶος.

Ὑπάρχουν πολλὰ παραδείγματα ἀπὸ δικαστικῶν πλάνων ποὺ ἀναφέρουν οἱ ὑπερασπιστὲς τῆς καταργήσεως. Ἐμεῖς θὰ σημειώσωμε ἐδῶ ἕνα πρόσφατον δηλ. τὴν ἐκτέλεσιν τῶν Σάκκο καὶ Βαντρέι ποὺ συνετάραξε πρὸ ὀλίγων ἡτῶν ὅλον τὸν πολιτισμένον κόσμον. Οἱ δύο αὐτοὶ Ἴταλοὶ εἶχαν καταδικασθῆ 7 χρόνια πρὶν ἀπὸ τὴν ἐκτέλεσίν των στὴν Βαστιῶν, μὲ δόσιν ἐντελῶς ἀβέβαιες μαρτυρικὰς καταθέσεις μιᾶς γυναίκας. Οἱ ἴδιοι ἔλεγον μέχρι τελευταίας στιγμῆς ὅτι εἶναι ἀθῶοι, τὸ αὐτὸ καὶ τὰ ἑκατομμύρια τῶν ὀπαδῶν τους ποὺ εἶχαν κατακλῆσει μὲ ἐπιστολὰς τὸν Κυβερνήτην τῆς Μασσαχουσέτης καὶ ποὺ ἔκαμαν διακλαδώσεις σὲ ἕλες τίς μεγαλοουπάλεις τοῦ κόσμου. Ἡ ἐκτέλεσις ἐγίνε 7 χρόνια μετὰ τὴν καταδικήν, ἂν σήμερον ἀποδειχθεῖ καταφανῶς ἡ ἀθώότητά τους, δὲν μπορεῖ κανεὶς νὰ τοὺς ἐπαναφέρει στὴν ζωὴν.

Ἡ δικαστικὴ πλάνη εἶναι δυστυχῶς ἀρκετὰ συχνή. Καὶ τότε : πῶς δικαιολογεῖται ὁ φόβος ἐνὸς ἀθῶου ἐν ὄνοματι τῆς δικαιοσύνης ἐν ὄνοματι τοῦ λαοῦ ; Ἡ Πολιτεία δὲν εἶναι τότε πῶς διεφθαρμένη ἀπὸ τὸν χειρότερον κακοῦργον ; Ὁ Γερμανὸς ποινικολόγος Kinkel λέγει πάνω σ' αὐτὸν : «Μία μόνη ἀδίκη ἐκτέλεσις ἐν ὄνοματι τοῦ λαοῦ, εἶναι χειρότερη ἀπὸ ἑκατὰ ἐγκλήματα τοῦ κόσμου».

Τὸ ἐπιχείρημα ὅτι ἡ θανατικὴ ποινὴ ἐπιδρᾷ ἐκφροβιστικὰ στοὺς μέλλοντες ἐγκληματίες μπορεῖ καὶ αὐτὸ νὰ καταπολεμηθεῖ καὶ καταπολεμήθηκε σφοδρότατα.

Ἄν πράγματι ἡ ἐκτέλεση εἶχε ἐκφροβιστικὴ ἐπίδραση, τότε ἐπὶ τόσους αἰῶνες ποὺ ἰσχύει ἡ θανατικὴ ποινὴ θὰ ἔπρεπε νὰ εἶχαν ἐκλείψει τὰ ἐγκλήματα. Ἐν τούτοις ἔμως ἡ στατιστικὴ μᾶς διδάσκει ὅτι ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐκτελέσεων δὲν ἔχει καμμία σχέσι μετὰ τὰ κατόπιν ἐγκλήματα.

Ἡ ἀπαγχόνιση τῶν καταχραστῶν τοῦ Δημοσίου ἐπὶ τῆς δικτατορίας Παγκάλου δὲν ἐμπόδισε μού φαίνεται κανένα νὰ καταχρασθῇ τὸ Δημοσίον. Τούναντιον ἔκτοτε σχεδὸν κάθε μέρα διαδίδομε γιὰ νέες καταχρήσεις, οὔτε ἡ ἐκτέλεση στασιαστῶν θὰ ἀποτρέψει τοὺς Ἕλληνας καὶ τοὺς Μεξικανοὺς νὰ κάνουν κάθε 2 χρόνια ἀπὸ ἓνα κίνημα.

Ἡ αὐξηση τῆς ἐγκληματικότητος δὲν ὀφείλεται στὴν κατάργησι τῆς θανατικῆς ποινῆς ἀλλὰ σὲ ἔντελως ἄλλους λόγους.

Στὴν Γερμανία ὅπου δὲν ἔπαυσε νὰ ἰσχύει ἡ θανατικὴ ποινὴ καὶ θανατώνονται τακτικὰ οἱ κατὰδικοί, παρατηρήθηκε ὅτι ἐνῶς τὸ 1914 καταδικάσθησαν εἰς θάνατον 34 πρόσωπα μόνον, τὸ 1921 καταδικάσθησαν 149. Ἐκεῖ ἡ αὐξηση αὐτῆ ὀφείλεται στὴν οἰκτρὰ οἰκονομικὴ κατάστασι τῆς Γερμανίας μετὰ τὸν πόλεμον. Ἡ Ἰταλικὴ ἐπιστῆμη ἀπέδειξε μάλιστα ὅτι πρὸ τοῦ πολέμου, ὅποτε καὶ στὴν Ἰταλία εἶχε καταργηθεῖ ἡ θανατικὴ ποινὴ, ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐγκλημάτων ἐλαττώθηκε ἀντὶ νὰ αὐξήσῃ.

Ὡστε τὸ ἐπιχείρημα τοῦ ἐκφροβισμοῦ δὲν εἶναι καὶ τόσο σταθερό. Ὁ φόβος τῆς ποινῆς δὲν ἐπιδρᾷ στὸν φονέα ἢ στὸν ληστὴ γιὰτὶ οἱ περισσότεροὶ ἐγκληματίες εἶναι αἰσιόδοξοι γιὰ τὴν ἐξυπνάδα τους καὶ εἶναι πεπεισμένοι ὅτι ἔχουν λάθει ὅλα τὰ μέτρα γιὰ νὰ μὴν ἀνακαλυφθοῦν. Ἄλλους πάλι ἐλκύει τὸ γεγονός ὅτι εἶναι ριψοκίνδυνη ἡ πράξι τους καὶ ὅτι ἂν γλυτωῦσιν, γλυτώνουν τὸ κεφάλι τους. Στὴν Ἑλλάδα μάλιστα μποροῦμε νὰ ποῦμε ὅτι πολὺ ὀλιγώτερον παρὰ ἄλλου ἐπιδρᾷ ἐκφροβιστικὰ ἡ θανατικὴ ποινὴ. Οἱ περισσότερες ἀνθρωποκτονίαις ἐδῶ γίνονται γιὰ τὸ φιλότιμο ἢ γιὰ τὴν τιμὴ τοῦ ἀδελφοῦ δηλ. σχεδὸν πάντοτε σὲ μιὰ ἀνώμαλη ψυχικὴ κατάστασι. Ὁ ἐγκληματίας ἐκείνην τὴν στιγμήν δὲν σκέπτεται οὔτε τὸν θάνατον οὔτε καὶ τὴν φυλακὴν. Πολλοὺς ληστὰς μάλιστα τὸ γεγονός τῆς θανατικῆς ποινῆς τοὺς ὠθεῖ καὶ πρὸς νέα ἐγκλήματα μετὰ τὴν διάπραξιν τοῦ πρώτου. «Ἐγὼ μιὰ φορὰ ἔχω τὸ κεφάλι μου στὸν ντορβᾶ, γιὰτὶ νὰ μὴ σκοτώσω

κιᾶλλους», ἔλεγε κάποιος ἐπικηρυγμένος ληστής.

Ἔτσι μού φαίνεται ὅτι ἐδῶ ἀκριβῶς δὲν συντελοῦν οἱ ὁμαδικαὶ ἐκτελέσεις στὴν κατάπαυσι τῆς ληστείας, ἀλλῆ ἡ σταθερὴ κυβέρνησις, ἡ ὀργανωμένη παιδεία, ἡ κατασκευὴ δρόμων καὶ πλουτοπαραγωγικῶν ἔργων, ἡ καλὴ χωροφυλακὴ.

Ἡ κακοδαιμονία τῆς χώρας συντείνει στὴν ἀνάπτυξιν τοῦ ἐγκλήματος καὶ ὄχι ἡ τιμωρία τῶν ἐγκληματιῶν σὲ ἰσόβια δεσμὰ ἀντὶ σὲ θάνατον.

* * *

Ὅσοι πιστεύουν στὸ ἐκφροβιστικὸ στοιχεῖο τῆς θανατικῆς ποινῆς, δὲν λογαριάζουν ὅτι ἡ ἐκτέλεσις ἔχει ὀλεθρία ἐπίδρασι σὲ κείνους ποὺ παρίστανται πρὸ οἰκτρὸ αὐτὸ θέαμα. Δὲν ἔχω παρὰ νὰ παραπέμψω καὶ πάλι στὸν «Ἡλίθιον» τοῦ Ντοστογιέβσκη ὁ ὁποῖος περιγράφει θαυμάσια μιὰ θανατικὴ ἐκτέλεσις καὶ τὴν ἐπίδρασιν ποὺ εἶχε αὐτὴ στὴν ζωὴ τοῦ ἥρωος τοῦ βιβλίου. Ὅσοι μιὰ φορὰ μόνον εἶδαν αὐτὸ τὸ θέαμα δὲν θὰ μπορέσουν ποτὲ πιά νὰ συνηγορήσουν ὑπὲρ τῆς ποινῆς τοῦ θανάτου. Καὶ ἔτσι ἡ Πολιτεία, ἐνῶς θέλει νὰ ἐκπληρώσῃ πράξιν ἐπιδελτικὴν, ἐκφροβιστικὴν, παραδειγματισμοῦ, ἀντὶ αὐτοῦ τί κάνει; Ἀντὶ νὰ ἐλκύσῃ τὸ πλῆθος μετὰ τὸ μέρος τοῦ νόμου, καταρθῶναι νὰ ταχθεῖ αὐτὸ ὑπὲρ τοῦ ἐγκληματίου.

Ὁ ἄνθρωπος ποὺ πρώτα ἐνέπνεε φόβον γίνεται γιὰ μιὰς ἀξίως συμπαθείας καὶ οἰκτοῦ. «Ὁ φόβος ἐνὸς ἀνθρώπου εἴτε καλῶς εἴτε κακῶς ἐνεργεῖται δὲν μπορεῖ ποτὲ νὰ εἶναι διδάγμα ἠθικῆς» λέγει ὁ Βίκτωρ Οὐγκώ.

Λέγουν ἐπίσης ὅτι τὴν θανατικὴν ποινὴ τὴν θεωρεῖ ἀκόμα ἀναγκαία ἡ λαϊκὴ συνείδησις ἀλλὰ ἡ λαϊκὴ συνείδησις δὲν εἶναι πάντοτε τὸ κριτήριον γιὰτὶ αὐτὴν κατεδίκασε τὸ Σωκράτη νὰ πιεῖ τὸ κώνειον καὶ αὐτὴ ἐφώνησε «σταύρωσον, σταύρωσον» ὅταν ὁ Πιλάτος δὲν ἤξερε τί νὰ ἀποφασίσῃ.

Καὶ τέλος τὸ γεγονός ὅτι ἡ θανατικὴ ποινὴ ἰσχύει ἀκόμη στὰ μεγάλα Εὐρωπαϊκὰ κράτη, ἄρα δὲν μπορεῖ νὰ γίνῃ συζήτησις γιὰ νὰ καταργηθεῖ στὴν Ἑλλάδα, δὲν εἶναι πειστικὸ γιὰτὶ ἐκεῖ καὶ σπανιώτερα ἐφαρμόζεται καὶ ὑπάρχουν ἀρκετοὶ περιορισμοὶ γιὰ τὴν ἐπιβολὴν τῆς.

(Συνέχεια στὸ ἄλλο φύλλον)

ΑΓΝΗ ΡΟΥΣΣΟΠΟΥΛΟΥ